

Zaak C-492/23**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof****Datum van indiening:**

3 augustus 2023

Verwijzende rechter:

Curtea de Apel Cluj (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 juni 2023

Verzoekende partij:

X

Verwerende partijen:

Russmedia Digital SRL

Inform Media Press SRL

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep na vernietiging van de civiele beslissing van de Tribunal Specializat Cluj (bijzondere rechter Cluj) in de zaak tussen verzoekende partij X en verwerende partijen Russmedia Digital SRL (hierna: „Russmedia”) alsook Inform Media Press SRL, inzake een vordering tot vergoeding van immateriële schade die zou zijn veroorzaakt door de publicatie van advertenties met persoonsgegevens op verschillende websites

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Krachtens artikel 267, lid 3, VWEU wordt verzocht om uitlegging van de artikelen 12 tot en met 15 van richtlijn 2000/31 en artikel 2, lid 4, artikel 4, punten 7 en 11, artikel 5, lid 1, onder b) en f), artikel 6, lid 1, onder a) en de artikelen 7, 24 en 25 van verordening 2016/679.

Prejudiciële vragen

1) Zijn de artikelen 12 tot en met 14 van richtlijn 2000/31/EG ook van toepassing op een hostingaanbieder die gebruikers een website ter beschikking stelt waarop gratis of tegen vergoeding advertenties kunnen worden gepubliceerd en die stelt dat hij een louter technische rol speelt bij de weergave van de advertenties van gebruikers (het beschikbaar stellen van het platform), welke hostingaanbieder echter via de gebruiksvoorwaarden van de website aangeeft dat hij weliswaar geen aanspraak maakt op een eigendomsrecht op geleverd, gepost, geüpload of ingezonden materiaal maar zich wel het recht voorbehoudt om dat materiaal te gebruiken, onder meer door het te kopiëren, verspreiden, verzenden, publiceren, reproduceren, wijzigen, vertalen, aan partners over te dragen of op enigerlei moment te wissen, zonder dat daar een reden voor nodig is?

2) Moet een dergelijke verwerkingsverantwoordelijke hostingaanbieder krachtens artikel 2, lid 4, artikel 4, punten 7 en 11, artikel 5, lid 1, onder f), artikel 6, lid 1, onder a), en de artikelen 7, 24 en 25 van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 en artikel 15 van richtlijn 2000/31/EG vóór de plaatsing van een advertentie nagaan of de persoon die de advertentie plaatst degene is op wiens persoonsgegevens die advertentie betrekking heeft?

3) Moet een dergelijke verwerkingsverantwoordelijke hostingaanbieder krachtens artikel 2, lid 4, artikel 4, punten 7 en 11, artikel 5, lid 1, onder f), artikel 6, lid 1, onder a), en de artikelen 7, 24 en 25 van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 en artikel 15 van richtlijn 2000/31/EG vooraf de inhoud van door de gebruikers verzonden advertenties nagaan om advertenties uit te sluiten die mogelijk onwettig zijn of die inbreuk kunnen maken op iemands privéleven, familie-en gezinsleven?

4) Moet een dergelijke verwerkingsverantwoordelijke hostingaanbieder krachtens artikel 5, lid 1, onder b) en f), en de artikelen 24 en 25 van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 en artikel 15 van richtlijn 2000/31/EG zodanige beveiligingsmaatregelen treffen dat de inhoud van de via zijn diensten geplaatste advertenties niet of slechts beperkt kan worden gekopieerd en herverspreid?

Aangevoerde Unierechtelijke bepalingen en rechtspraak

Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt („richtlijn inzake elektronische handel”), artikelen 12 tot en met 15

Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die

gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) („AVG”), artikel 2, lid 4, artikel 4, punten 7 en 11, artikel 5, lid 1, onder b) en f), artikel 6, lid 1, onder a), en de artikelen 7, 24 en 25

Gevoegde zaken C-236/08 tot en met C-238/08, Google France en Google, zaak C-18/18, Glawischnig-Piesczek, zaak C-460/20, Google (Verwijdering van links naar beweerdelijk onjuiste inhoud), zaak C-401/19, Polen/Parlement en Raad, zaak C-291/13, Papisavvas, zaak C-521/17, SNB-REACT, zaak C-484/14, McFadden, en zaak C-324/09, L'Oréal e.a.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Legea nr. 365 din 7 iunie 2002 privind comerțul electronic (wet nr. 365 van 7 juni 2002 betreffende elektronische handel (hierna: „wet nr. 365/2002”), waarbij richtlijn 2000/31 in nationaal recht is omgezet, artikelen 11 tot en met 14, die deel uitmaken van hoofdstuk IV betreffende de aansprakelijkheid van dienstverleners; artikel 11 van deze wet bepaalt de voorwaarden voor civielrechtelijke, strafrechtelijke en bestuursrechtelijke aansprakelijkheid voor respectievelijk verstrekte en doorgegeven informatie. Artikel 12 gaat nader in op bemiddeling middels uitsluitend doorgifte door te bepalen dat de verlener van deze dienst niet aansprakelijk is voor de doorgegeven informatie indien is voldaan aan bepaalde voorwaarden waaruit blijkt dat hij niet is betrokken bij het initiatief tot de informatie, de ontvangst van de informatie en de inhoud van de doorgifte. Artikel 13 stelt de voorwaarden vast waaronder de dienstverlener niet aansprakelijk is voor de automatische, tussentijdse en tijdelijke opslag van de doorgegeven informatie, en artikel 14, getiteld „Permanente opslag van informatie en opslag voor hosting”, bepaalt in lid 1: “Wanneer een dienst van de informatiemaatschappij bestaat in de opslag van de door een afnemer van de dienst verstrekte informatie, is de dienstverlener niet aansprakelijk voor de op verzoek van de afnemer van de dienst opgeslagen informatie, op voorwaarde dat: a) de dienstverlener niet daadwerkelijk kennis heeft van de onwettige activiteit of informatie en, wanneer het een schadevergoedingsvordering betreft, geen kennis heeft van feiten of omstandigheden waaruit duidelijk blijkt dat de activiteiten of informatie de rechten van derden kunnen schaden, of b) de dienstverlener, zodra hij van het bovenbedoelde daadwerkelijk kennis heeft of beseft krijgt, prompt handelt om de informatie te verwijderen of de toegang daartoe onmogelijk te maken”.

Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 365/2002 privind comerțul electronic (uitvoeringsbepalingen van wet nr. 365/2002 betreffende de elektronische handel), goedgekeurd bij regeringsbesluit nr. 1.308/2002 (hierna: „uitvoeringsbepalingen”), artikel 11, lid 1, volgens hetwelk „verleners van diensten van de informatiemaatschappij die de in de artikelen 12 tot en met 15 van de wet bedoelde diensten aanbieden, niet verplicht zijn om toe te zien op de informatie die zij doorgeven of opslaan, noch om actief te zoeken naar gegevens

betreffende onwettig lijkende activiteiten of informatie op het gebied van de diensten van de informatiemaatschappij die zij verlenen”.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 X heeft Russmedia, eigenaar van de website www.publi24.ro, gedagvaard voor de Judecătorie Cluj-Napoca (rechter in eerste aanleg Cluj-Napoca, Roemenië). Zij heeft aangevoerd dat op 1 augustus 2018 op deze website zonder haar toestemming een advertentie met een denigrerende en beledigende inhoud was geplaatst door een onbekende derde. In feite bood X volgens de advertentie seksuele diensten aan en bevatte de advertentie zonder toestemming tevens haar telefoonnummer en foto's van haar. De zonder toestemming van X gepubliceerde advertentie werd al snel overgenomen door andere reclamewebsites en wordt met vermelding van de oorspronkelijke bron nog steeds op talrijke websites geplaatst.
- 2 De Judecătorie Cluj-Napoca heeft deze vordering toegewezen en Russmedia veroordeeld tot betaling van 7 000 EUR ter vergoeding van de immateriële schade die X had geleden door de schending van haar portretrecht, recht op eer en goede naam, recht op een persoonlijke levenssfeer en de onrechtmatige verwerking van haar persoonsgegevens.
- 3 De rechter van eerste aanleg heeft geoordeeld dat deze bekendmaking een schending vormde van de verplichtingen die de AVG aan Russmedia oplegt en dat haar passiviteit de persoonlijke levenssfeer van X ernstig heeft aangetast, hetgeen onrechtmatig was krachtens artikel 253 van de Cod civil (burgerlijk wetboek, Roemenië).
- 4 De aspecten met betrekking tot de vennootschap Inform Media Press SRL zijn niet relevant voor het verzoek om een prejudiciële beslissing.
- 5 Russmedia heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld bij de Tribunal Specializat Cluj (bijzondere rechter Cluj, Roemenië). Deze rechter heeft de geappelleerde uitspraak in die zin gewijzigd dat de vordering van X tegen Russmedia ongegrond is verklaard. X is tevens veroordeeld tot betaling aan Russmedia van 4 550 Roemeense leu (RON) aan proceskosten van het hoger beroep.
- 6 Volgens de Tribunal Specializat Cluj bevatte de advertentie geen informatie die afkomstig was van Russmedia, aangezien zij enkel een opslagdienst voor de advertentie verleende en niet actief betrokken was bij de inhoud ervan. Bovendien heeft Russmedia de advertentie geblokkeerd zodra zij vernam dat deze inbreuk maakte op de rechten van X.
- 7 Deze rechter heeft derhalve vastgesteld dat in casu wet nr. 365/2002 van toepassing is en meer in het bijzonder artikel 14, lid 1, onder b), dat Russmedia vrijstelt van aansprakelijkheid voor immateriële schade die is veroorzaakt door de inhoud van de door gebruikers op de website www.publi24.ro gepubliceerde

advertenties. Tevens heeft hij geoordeeld dat artikel 11, lid 1, van de uitvoeringsbepalingen relevant is, zodat Russmedia niet verplicht was de door haar doorgegeven informatie te verifiëren.

- 8 X heeft tegen dit vonnis hogere voorziening ingesteld bij de Curte de Apel Cluj (rechter in hogere voorziening Cluj, Roemenië) en daarbij verzocht om toewijzing van de hogere voorziening, vernietiging van het vonnis van de Tribunal Specializat Cluj, ongegrondverklaring van het door Russmedia ingestelde hoger beroep en bevestiging dat de uitspraak van de Judecătorie Cluj-Napoca rechtmatig en gegrond was.
- 9 X betoogt dat het vonnis van de appelrechter onwettig is wegens onjuiste uitlegging en toepassing van de bepalingen van wet nr. 365/2002 en dat de vernietigingsgrond van artikel 488, lid 1, punt 8, van de Cod de procedură civilă (wetboek van burgerlijke rechtsvordering, Roemenië) van toepassing is. Zij herinnert eraan dat wet nr. 365/2002 geen lex specialis is ten opzichte van de rechtstreeks toepasselijke AVG en geen afwijkende aansprakelijkheid instelt die voorrang heeft boven die verordening. De Tribunal Specializat Cluj had de aansprakelijkheid van Russmedia dus ook vanuit het oogpunt van de AVG moeten onderzoeken.
- 10 Volgens X heeft Russmedia niet alleen opslag- of hostingdiensten verricht, zodat wet nr. 365/2002 niet op deze vennootschap van toepassing is, maar heeft zij ook een beheersrol vervuld door inhoudelijk in te grijpen met het oog op een goed informatiebeheer. De rol van Russmedia om op de server bepaalde toepassingen in een bepaalde volgorde met een bepaald formaat of ontwerp te onderhouden en beschikbaar te stellen via een bepaalde interface die ook door haar wordt beheerd, maakt deze vennootschap een aanbieder van informatie-inhoud vanwege haar actieve betrokkenheid bij de opgeslagen gegevens en informatie. De vennootschap is ook een verwerkingsverantwoordelijke voor persoonsgegevens en heeft de bepalingen van de AVG geschonden door persoonsgegevens in strijd daarmee te verwerken. De persoonsgegevens van X zijn zonder haar toestemming gebruikt, aangezien het voor eenieder mogelijk is om elke tekst met elke inhoud, met inbegrip van afbeeldingen van andere personen, op de betrokken website te publiceren zonder de veiligheid van deze via de website verwerkte persoonsgegevens te verzekeren, waardoor het onmogelijk is om deze gegevens definitief van het internet te verwijderen. Het verwijderen van de advertentie ontslaat Russmedia niet van aansprakelijkheid, aangezien het bericht op het moment van verwijdering al door andere websites was overgenomen, al op grote schaal was verspreid en de schade al was aangericht en niet meer volledig kan worden hersteld.
- 11 Russmedia heeft verzocht de hogere voorziening ongegrond te verklaren en de uitspraak in hoger beroep rechtmatig en gegrond te verklaren alsook X in de kosten te verwijzen, en heeft betoogd dat de beslissing van de Tribunal Specializat zowel feitelijk als rechtens gemotiveerd was. Volgens hem heeft een bijzondere en

afwijkende regeling, zoals wet nr. 365/2002, voorrang boven de gemeenrechtelijke regeling.

- 12 De Curte de Apel Cluj, de verwijzende rechter, heeft vastgesteld dat de Tribunal Specializat Cluj niet heeft verwezen naar de bepalingen van de AVG, hoewel hij overeenkomstig de procedure moest onderzoeken of deze relevant was en de AVG uitdrukkelijk en met klem door X is aangevoerd, aangezien deze rechter verplicht was om de verhouding te onderzoeken tussen het nationale recht, wet nr. 365/2002, en de AVG, een regeling die rechtstreeks en bindend in de nationale rechtsorde van toepassing is.
- 13 De verwijzende rechter heeft aldus de hogere voorziening toegewezen, het bestreden vonnis in zijn geheel vernietigd en de zaak aangehouden voor een nieuwe beoordeling van het hoger beroep.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 14 De verwijzende rechter analyseert een reeks arresten van het Hof in zaken waarin de kwalificatie van het type exploitant en de verleende diensten aan de orde zijn gesteld vanuit het oogpunt van zijn aansprakelijkheid.
- 15 Zo heeft het Hof in de gevoegde zaken C-236/08 tot en met C-238/08 geoordeeld dat een aanbieder van een zoekmachineadvertentiedienst op internet niet aansprakelijk kan worden gesteld voor gegevens die hij op verzoek van een adverteerder heeft opgeslagen, tenzij hij niet snel die gegevens verwijdert of de toegang daartoe onmogelijk maakt nadat hij kennis heeft gekregen van het onwettige karakter van die gegevens of van activiteiten van die adverteerder. In zaak C-18/18 oordeelde het Hof dat een rechterlijke instantie van een lidstaat een hostingprovider niet kan verplichten om in het algemeen toe te zien op de door hem opgeslagen informatie, noch kan verplichten om in het algemeen actief te zoeken naar feiten of omstandigheden die op onwettige activiteiten duiden. In zaak C-460/20 behandelde het Hof de kwestie van de waarachtigheid en juistheid van informatie waartoe toegang kan worden verkregen door gebruik te maken van internetzoekmachines. Op grond van het „recht op vergetelheid” van de betrokkene zal de exploitant van een zoekmachine verplicht zijn om de in de gelinkte inhoud gevonden informatie te verwijderen indien de persoon die om verwijdering van links verzoekt, bewijst dat die informatie kennelijk onjuist is. In zaak C-401/19 heeft het Hof met betrekking tot onlineplatforms voor het delen van content geoordeeld dat, om te vermijden dat de aanbieders daarvan aansprakelijk worden gesteld wanneer gebruikers illegale content uploaden op hun platformen waarvoor deze aanbieders geen toestemming van de rechthebbenden hebben, moeten aantonen dat zij voldoen aan alle andere vrijstellingsvoorwaarden van artikel 17, lid 4, onder a), b) en c), van richtlijn 2019/790. De toepassing van artikel 17 van richtlijn 2000/31 mag niet leiden tot een algemene toezichtsverplichting, maar artikel 17, lid 8, van richtlijn 2019/790 stelt een extra waarborg voor de eerbiediging van het recht op vrijheid van meningsuiting en van

informatie van gebruikers van onlinediensten voor het delen van content. De aanbieders van deze diensten kunnen niet worden verplicht om te voorkomen dat content wordt geüpload en voor het publiek beschikbaar wordt gesteld waarvan zij de onwettigheid enkel kunnen vaststellen indien zij een autonome beoordeling verrichten van de inhoud in het licht van de door de rechthebbenden verstrekte informatie. In zaak C-291/13 heeft het Hof geoordeeld dat de in de artikelen 12 tot en met 14 van richtlijn 2000/31 vermelde beperkingen van de civiele aansprakelijkheid niet het geval beogen van een persbedrijf dat beschikt over een internetsite waarop de elektronische versie van een krant wordt gepubliceerd en waarbij dit persbedrijf wordt vergoed door inkomsten die het haalt uit door de op die website gepubliceerde reclame, daar het weet welke informatie is gepubliceerd en het daarover controle heeft. In zaak C-521/17 heeft het Hof geoordeeld dat de artikelen 12 tot en met 14 van richtlijn 2000/31/EG aldus moeten worden uitgelegd dat de daarin vastgestelde beperkingen van de aansprakelijkheid gelden voor een dienstverlener die IP- adressen verhuurt en registreert waardoor domeinnamen anoniem kunnen worden gebruikt, mits deze dienst onder een van de in deze artikelen bedoelde categorieën van diensten valt en aan alle overeenstemmende voorwaarden voldoet, voor zover de activiteit van een dergelijke dienstverlener een louter technisch, automatisch en passief karakter heeft, hetgeen impliceert dat hij kennis van noch controle heeft over de door zijn klanten doorgegeven of opgeslagen informatie en geen actieve rol speelt door zijn klanten in staat te stellen hun online verkoopactiviteit te optimaliseren. In zaak C-324/09 heeft het Hof verklaard dat artikel 14, lid 1, van richtlijn 2000/31/EG aldus moet worden uitgelegd dat het van toepassing is op de beheerder van een elektronische marktplaats wanneer deze geen actieve rol heeft gespeeld waardoor hij kennis heeft kunnen nemen van of controle heeft kunnen uitoefenen over de opgeslagen gegevens. Genoemde beheerder heeft een dergelijke rol wanneer hij bijstand verleent die onder meer bestaat in het optimaliseren van de wijze waarop de betrokken verkoop aanbiedingen worden getoond of het bevorderen daarvan. De beheerder kan zich echter niet op de vrijstelling van aansprakelijkheid als bedoeld in die bepaling beroepen wanneer hij kennis heeft gehad van feiten of omstandigheden op grond waarvan een behoedzame marktdeelnemer de onwettigheid van de betrokken verkoop aanbiedingen had moeten vaststellen en hij, ingeval hij deze kennis had, niet prompt heeft gehandeld overeenkomstig lid 1, onder b), van artikel 14 van richtlijn 2000/31.

- 16 De Curte de Apel Cluj verwijst ook naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Delfi A.S. tegen Estland, waarin de verzoekende vennootschap, die een commercieel nieuwspitaal beheert, door de nationale rechter aansprakelijk werd gesteld voor beledigende reacties van haar lezers op een nieuwsartikel over een veerbootmaatschappij. Op verzoek van de advocaten van de veerbootmaatschappij heeft de verzoekende vennootschap de beledigende reacties verwijderd, maar pas ongeveer 6 weken na de publicatie ervan. Het EHRM heeft geoordeeld dat de beslissing van de nationale rechter niet in strijd was met artikel 10 (vrijheid van meningsuiting) van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden omdat, wanneer de reacties van derde gebruikers aanzetten tot haat en een rechtstreekse bedreiging

vormen voor de fysieke integriteit van personen, de rechten en belangen van anderen en van de samenleving als geheel, de verdragsluitende staten gerechtigd kunnen zijn om de internetnieuwsportalen aansprakelijk te stellen als zij geen maatregelen nemen om duidelijk onrechtmatige reacties onmiddellijk te verwijderen.

- 17 De onderzochte rechtspraak van het Europees Hof van Justitie heeft enkel betrekking op aanbiedingen die op een website zijn geplaatst en waarvan het onwettige karakter blijkt uit een analyse van de feiten en omstandigheden die na de publicatie van de advertentie uitdrukkelijk aan de exploitant zijn meegedeeld, en omvat geen onderzoek van de hypothese in casu, waarvan het specifieke karakter erin bestaat dat de inhoud van de door een niet-geïdentificeerde gebruiker geplaatste advertentie duidelijk onrechtmatig en zeer schadelijk voor de betrokkene was. Dit onrechtmatige karakter was duidelijk omdat de diensten die de benadeelde persoon vermeend aanbood naar hun aard een ernstige aantasting vormden van haar recht op eer en goede naam. Bovendien kunnen de seksuele diensten die volgens de geplaatste advertentie werden aangeboden, in verband worden gebracht met ernstige strafbare feiten volgens de Cod penal (wetboek van strafrecht, Roemenië), zoals het optreden als souteneur (artikel 213) en mensenhandel (artikel 210).
- 18 Volgens de gebruiksvoorwaarden van het door Russmedia geëxploiteerde onlineplatform heeft deze vennootschap niet het voorkomen van een louter passieve gebruiker van de gegevens (doorgeefluik) omdat zij geen eigendomsrecht opeist op het geleverde, geposte, geüploade of ingezonden materiaal maar zich wel het recht voorbehoudt om het materiaal op enig moment te gebruiken door onder andere kopiëren, verspreiden, verzenden, publiceren, reproduceren, wijzigen, vertalen, aan partners overdragen en wissen, zelfs zonder reden.
- 19 De Curte de Apel Cluj beslecht de zaak in hogere voorziening en de beslissing zal definitief zijn.